

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

Posudek rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta/ky:	Marie Taltynová
Název práce:	Motivy předkolumbovské Ameriky v muralismu
Jméno vedoucího/opponenta práce:	Monika Brenišínová

Hodnocení probíhá na škále 1 (vynikající), 2, 3, 4 (nedostatečné). V případě hodnocení 3 a 4 doplní autor/ka posudku stručný slovní komentář.

Heuristika

Zhodnoťte práci s prameny a odbornou literaturou, zejména jejich výběr ve vztahu k tématu a současnému stavu bádání.

Práce s prameny	3
Práce s odbornou literaturou	4
Současný stav bádání	3

Stručné hodnocení:

Co se týče práce s prameny, autorka své prameny sice představuje, ale neprovádí jejich vnější a vnitřní kritiku. Vzhledem k tomu, že na jednotlivé prameny odkazuje jako na celek a nikoli průběžně, velmi obtížně se v jejím popisu pramenů čtenář orientuje. Prameny jsou tedy spíše popsány než kriticky zhodnoceny. Velmi matoucí je v podkapitole věnované pramenům i práce s kurzívou, která má snad odkazovat na překlady původních pasáží z pramenů (zjm. 29-30). Těžko říci, autorka svůj postup nikde nevysvětluje, stejně tak neuvádí autorství překladů. Otázkou také je, proč mezi prameny nezařadila druhý Siqueirosův manifest *Manifiesto del Sindicato de Obreros Técnicos, Pintores y Escultores* z roku 1922, ve kterém jsou formulovány zásadní principy muralismu či dobové rozhovory a články, kde autoři komentují svá díla. Všechny tyto dokumenty jsou přitom dostupné online, a to i na internetových stránkách, které sama uvádí (<https://icaa.mfah.org/>) a analýze by výrazně pomohly.

Co se týče práce s odbornou literaturou, práce se až příliš často spoléhá na jeden zdroj, mnohé pasáže navíc zdroj ani neuvádějí. V současné vědecké praxi je přitom zvykem, že fakta buď to ověřujeme z několika zdrojů, nebo, pokud čerpáme z jednoho autora, uvádíme jeho jméno v textu. Tato praxe je v textu všudypřítomná, a proto neuvádím odkazy. Odkazy na sekundární literaturu tak působí mnohdy libovolně, neboť řada knih, které autorka cituje se věnují i tématům probíraným jinde a nabízejí jiné perspektivy či fakta viz níže v textu. Celé pasáže napříč prací jsou navíc bez zdroje a není tak naplněna jedna ze základních podmínek vědeckého textu, a sice jeho ověřitelnost. Nejde přitom o vlastní interpretace, jak autorka

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

uvádí v úvodu, ale faktografické informace, u kterých má být doložený zdroj (zjm. 21, 27, 29, 30-31, 32, 38, 39, 60, 61, 76, 111). Pokud by autorka fakta ověřovala a správně citovala, vyhnula by se nepřesnostem a mylným údajům. Například prvním autorem, kdo zpracoval americké historické téma nebyl Juan Cordero v roce 1850, ale již v roce 1809 španělský malíř Rafael Jimeno y Planes. Stejně tak je zkratkovité hodnocení historických událostí, které autorka posuzuje v kontextu mexické kulturní politiky, aniž by přečetla odbornou literaturu věnující se tomuto tématu, která by jí pomohla mexickou kulturní politiku pochopit více do hloubky (B. Cottom, E. Florescano, I. García Aguilar, J.C. Olivé Negrete, A. Saborit atd.). Dozvěděla by se tak například, že badatelský zájem o indiánskou minulost a kulturu sahá v Mexiku až do 18. století nikoli 19. století, jak uvádí na s. 17, či že zřetelné indiánské rysy se objevují v mexickém umění již dříve než v díle Diega Riveru (55). Předkolumbovských rukopisů se nedochovalo 11, jak autorka uvádí dle D. Carrasca (114), ale více. K výkladu tak složité problematiky, jako je mexická revoluce, navíc používá autorka jediný zdroj, a sice populárně naučnou publikaci, jejímž obsahem je aztécká kultura a její stručné dějiny, nikoli moderní mexické dějiny. Tato pasáž je navíc zcela popisná, autorka v ní sděluje pouze to, co se dočetla jinde, místo toho, aby vlastními slovy vyjádřila vztah mezi mexickou revolucí a muralismem v kontextu doby. Podobný přístup provází celou práci. Přílišné spoléhání se na jeden zdroj je pak zvláště patrné tam, kde se autorka odkazuje na názory autorů a literatury, ale uvádí pouze jeden zdroj (např. formulace jako „literatura uvádí“ – jaká?, s. 49, „podle současných teorií“ – jakých?, s. 84, „literatura poukazuje“ – jaká?, s. 92, „se literatura nezmiňuje“ – jaká?, „dnešní badatelé považují“, s. 92 – kteří? atp.). Na straně 114 dokonce jako zdroj uvádí wikipedii, což není takový problém, ale k takovému zdroji je třeba přistupovat kriticky a zasadit jej do kontextu! Současný stav bádání je zahrnut v podkapitole Bibliografická poznámka, na první pohled je napsán dobře, ovšem při bližším zkoumání vyjde najevo, že není zapracována ani v tuzemsku běžně dostupná literatura k tématu jako R. Tibol, J. Fernández, Gerry Souter, Anthony W. Lee, A. Cordona Peña, Ana María Hernández, Andrés Henestrosa, John. F. Scott, E. Lucie-Smith, J. Scherer García, Mary Coffey. M. Zourek aj., natož literatura dostupná online. Z titulu věci pak nemůžu tato kapitola naplnit svůj účel, kterým je shrnout a představit současný stav bádání a odůvodnit účel práce.

Teoretická část

Zhodnoťte, zda jsou cíle/hypotéza práce, jakož i teoretické a metodologické koncepty zvoleny adekvátně k tématu.

Cíle a hypotéza práce	1
Teorie a metodologie	3
Originalita tématu a jeho zpracování	3

Cíle práce jsou formulovány jasně a odpovídají tématu.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

Po metodologické stránce se autorka hlásí k ikonografické a ikonologické analýze E. Panofského. Ve své práci však užívá pouze pojem ikonografie (8). Ikonografie je však pomocná, popisná věda, jež umožňuje pouze popis a identifikaci témat nikoli analýzu významu. Význam analyzujeme pomocí ikonologické analýzy, jak autorka správně píše na následujících stranách (9-10), kde cituje Panofského a vyjmenovává všechna tři stádia Panofského metody. Pokud se autorka chtěla držet na rovině popisu a používat striktně ikonografickou analýzu, pak je třeba vzdát se pátrání po významu. Pokud se autorka pouští na pole interpretace a odhalování významu, pak je třeba mluvit o ikonologii či zvolit jinou metodu např. teorii reprezentace, již spolu s *visual studies* zmiňuje na s. 12, dále je však již nerozvádí. Autorka se dále hlásí k poststrukturalismu a poskolonialismu, nicméně ve vlastním textu se nijak nezabývá ani reprezentací, ani otázkami moci atd. Udělala by lépe, pokud by tyto zavádějící odstavce vyjmula, jak uvádím níže.

Jak autorka sama konstatuje, téma je v tuzemsku zpracováno okrajově, proto je novátorské a nabízí řadu možností, jak studovanou látku uchopit. Avšak autorčina práce tyto naděje nenaplnuje, ani nemůže, neboť předpokladem kvalitní novátorské práce je důkladné seznámení se se současným stavem bádání, jakož i práce s prameny.

Stručné hodnocení:

Forma a struktura práce

Zhodnoťte, zda struktura práce odpovídá zvolené metodologii a problematice, zda je aplikována příslušná odborná terminologie a text splňuje formální požadavky kladené na diplomovou práci (stylistika a pravopis).

Struktura práce	2
Odborná terminologie	1
Stylistika a pravopis	2
Poznámkový aparát, bibliografie, způsob citování	4

Stručné hodnocení:

Struktura práce je přehledná, odpovídá zvolené metodě a cílům práce. Jen názvy některých kapitol mohly být zvoleny lépe (např. 19. století versus Umění v době mexické revoluce atp.). Závažnější skutečností je problematické zařazení kapitoly 6. na závěr. Tato kapitola svým obsahem odpovídá Pojmovému vymezení, neboť v něm autorka definuje pojmy jako Mezoamerika (opět za použití jednoho populárně naučného zdroje!, přesto, že sama uvádí literaturu, kde je tento pojem taktéž definován), případně měla být včleněna do analytické části. Odborná terminologie je až na drobné výjimka velmi dobře zvládnuta. Např. v případě

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

Riverova Tlaloca nemůžeme mluvit o skulptuře (71, 74), protože nevznikla ubíráním hmoty, ale jejím přidáváním, jedná se tedy o plastiku. Mozaiku pak navíc řadíme mezi malířské, nikoli sochařské techniky. Tento termín nelze zvolit ani v případě, že jej sám autor uměleckého díla používá. Autorka dále stále opakuje pojem malba, namísto aby využila synonyma jako závěsný obraz (105, 106) či příslušnou techniku atp.

Po stylistické stránce je práce velmi dobře napsána. Až na drobné překlepy a nepřesnosti, které doprovází většinu kvalifikačních prací (Riverovův s. 38, nadrženosť s. 44, podstavy s. 51, již svých cest po jižních s. 56, porýsované s. 71, vyžlovité tělo s. 91, centrální města 107. atp.), ji tedy nelze nic vytknout. Zmatečné je zacházení s kurzívou, které se dalo vysvětlit v Ediční poznámce, kdyby byla zahrnuta, či v úvodu. Co se týče bibliografie, řada titulů v anglickém jazyce nejsou kapitalizovány, objevují se dva stejné tituly za sebou, přestože jinde autorka používá Tamtéž, chybí data u citací internetových zdrojů (pozn. 80). Tituly jsou špatně zapsány, jako např. titul SIQUEIROS, David. *Textos de David Alfaro Siqueiros*. México, DF: Fondo de Cultura Económica, 1998, jehož editorkou je Raquel Tibol. Titul, který he výběrem Siqueirosových textů, tedy správně citujeme takto: SIQUEIROS, David, Raquel Tibol ed... Objevují se zmatečné překlady pojmů, které jsou navíc v češtině již zavedeny, např. vibrationismus (asi z angličtiny?), v češtině však používáme vibracionismus, neověřeno v další literatuře (27) atp. Variuje zápis názvů děl a institucí, které jsou někdy přeloženy, jindy ne, někdy v kurzívě, jindy ne (Hrozný hněvu, Tropické Mexiko, Pochetca/*Pochteca* atd.) navíc někdy špatně uvedeny (např. Amfiteatro? Bolívar), božstev (Chipetotec/Xipe Totec/ Xipe-totec atp.), variuje užití přízvuku ve výrazech z nahuatlu a to i u stejných slov (Tlaloc/ Tlalocan/ Tenochtitlan/ Tenochtitlán/Cuahtémoc atd.), otázkou také je užití spojovníku v ustálených výrazech jako před-koloniální, před-hispánské, které se používají bez spojovníku.

Za zcela zásadní nedostatek však pokládám, že třetina knih uvedených v závěrečné bibliografii, není v textu citována ani jednou (př. Crespo de la Serna, Lara Elisondo, O'Connor, Wittman, Vrhel a Kašpar, Bartlová, Beger, Fanon, Mbembe, Mirzoeff, Spivak, Wittlich atd.), případně pouze jednou, přestože se nabízí opakovaně řada míst (např. lidské oběti aj. krvavé rituály, mýtus o Quetzalcoatlovi), kde z nich autorka mohla a měla čerpat (Kostičová, Twonsend, Leon-Portilla, Mitchell, Coleby). Takový přístup je přitom striktně proti zásadám citování ve vědeckých pracích. Nejenom, že to budí otázku, proč je vůbec autorka cituje, ale nabízí se i řada vysvětlení, ať už že uvádí čtenáře vědomě v omyl, neovládá zásady práce s odbornou literaturou a citační praxe nebo jí to prostě jenom nedošlo. Vezmeme-li v potaz, že předkládaná práce je prací kvalifikační, je otázka, k čemu jí to kvalifikuje.

Analytická část

Zhodnoťte analytickou (aplikační) část práce, zpracování a analýzu pramenů i odporné literatury, jakož i jejich interpretaci a konečně naplnění cílů či hypotézy práce.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

Analýza pramenů a literatury	4
Interpretace studované problematiky	3
Naplnění cílů/hypotézy práce	3

Stručné hodnocení:

Jak jsem již psala výše, chybí vnější a vnitřní kritika pramenů. Prameny jsou sice popsány, ale nejsou kriticky zhodnoceny v kontextu doby. Samotný formální a ikonografický popis je zvládnut dobře (kap. 3-5). Otázkou ovšem je, proč používat např. k popisu Riverova dála tradiční křesťanskou či antickou ikonografii, když to autor díla sám odmítá (51-52). Metoda by totiž měla vycházet z povahy předmětu a pokud by autorka věnovala více pozornosti definování svého teoreticko-metodologického rámce (např. ikonologie nebo teorie reprezentace, vizuální studia) spolu s pojmovým aparátem (např. personifikace, alegorie, citace) a svoji interpretaci opřela o manifesty a jiná díla zkoumaných autorů, mohla se dostat ve své analýze dál za popis a přiblížit se skutečnému významu maleb, jak ostatně avizuje v úvodu. Vysvětlilo by se tím například vědomé převrstvení západní, křesťanské a antické ikonografie, revoluční symbolikou, které mělo v díle muralistů své opodstatnění a vycházelo z programového vymezení tohoto uměleckého směru, jakož i ze státní politiky (témata jako indigenismus, míšenectví, setkávání kultur, národní nacionalismus, sociální témata jako revoluce, pracovní podmínky) atp. Autorce tak unikají hlubší souvislosti mezi studovanou problematikou a výše zmíněnými tématy. Stejně tak opomíjí skutečnost, že se postavy autorů a jejich názory měnily v čase, stejně jako státní politika. Přestože se věnuje časovému úseku dlouhému třicet let, v analýze to není vůbec patrné. Podobným peripetiím by se tedy vyhnula, pokud by lépe a kriticky pracovala s prameny. Předložená práce je tak spíše pozitivistického, popisného charakteru a není jasné, na čem se interpretace významu zakládá. Analytická část se navíc opírá téměř výhradně o dílo několika málo autorů. Informace o aztécké minulosti a kultuře jsou čerpány z dílka M. Křížové, které je navíc popularizační a nemělo by sloužit jako výhradní zdroj současných vědeckých poznatků rigorózní práce, jejímž účelem je získat doktorský titul, zvláště uvádí-li autorka v bibliografii díla další, která se dané problematice též věnují (Léon-Portilla, Townsend). Tento přístup vede ke zcela pomýlené představě o aztéckém náboženství a panteonu, jak dokládají například pasáže týkající se boha Quetzalcoatl a mýtů o něm (opět srovnej interpretaci boha Quetzalcoatl například v citovaných autorech, která je naprosto odlišná!). I za předpokladu, že takový stav bádání odpovídal znalostem studovaných autorů, je třeba to doložit! Interpretační část pak vychází nejprve z díla autorky C. Newman Helms, později z D. Rochforta. (Samotné prameny jsou citovány sporadicky.) Autorka přitom s danými autory nijak nepolemizuje, jejich názory nekriticky přijímá a nepracuje s řadou v tuzemsku běžně dostupné literatury, jak uvádím výše. Uniká jí tak řada významů, např. když na str. 81 a 83 uvádí, že Rivera vložil orlovi do zobáku dva glyfy asociující bohy Tlaloca a Huitzilopochtliho,

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

když se jedná o glyf války *atl tlachinolli*, jak Rivera ze studia předkolumbovských kultur dobře věděl, a jak uvádí téměř všechna díla o D. Riverovi či mexické národní symbolice (Florescano, Medina, Coronel Rivera, Bank Downs, McKeown atd.). Modrá Moctezumova čelenka (85) je ve skutečnosti *xiuhuitzolli*, tedy vladařská koruna, jak Rivera dobře věděl a jak se opět všude uvádí. Stejně tak zobrazení Tlaloca s očnicemi v podobě dvou hadů není ojedinělé (91), ale je součástí jeho ikonografie (Soustelle, Townsend) atd. Aztékové si nepředstavovali jezdce a koně jako jedno tělo, jak uvádí autorka podle Vaillanta (105), jak dokládá zejm. nová filologie a nové dějiny conquisty. Zjm. Rivera přitom byl zapálený amatérský historik a zajímal se právě o vyvracení těchto mýtů a stereotypů. Autorka se hlásí k postkolonialismu a poststrukturalismu a opakovaně přejímá hodnocení z antikvané literatury, kdy např. kamennou skulpturu sochy *Coatlicue* popisuje opakovaně jako monstrózní (68) či děsuplnou (110). Nejenom, že tento popis aztéckého umění vychází z koloniálních pramenů, je značně evropocentrický, ale především dokládá, že ona proklamovaná poststrukturální a postkoloniální pozice, zůstává na rovině proklamativní. Kdyby si totiž autorka vybrala nějaký konkrétní poststrukturalistický koncept, např. Barthesovu mytologii, umožnilo by jí to pochopit a analyzovat, proč a jak např. autor pracuje s odkazy na předkolumbovskou minulost a jakou roli mají tyto odkazy v kontextu soudobé státní politiky atp. A rozvést tak vlastní formulace jako „jako Rivera i Orozco hledal paralely mezi dávnou přítomností a minulostí“ (94) do analýzy vztahů mezi uměleckou tvorbou, jejím programovým založením, státní politikou a národní kulturní politikou. Závěr práce odpovídá popisnému charakteru textu, je spíše shrnutím, než odpovědí na otázky stanovené v úvodu a měl být součástí analýzy. Autorka v něm shrnuje, k čemu v textu došla, uvádí reference, kterými se údajně v textu zabývala, i když je zmiňuje pouze v závěru (Theodor de Bry) a předkládá nám polovičaté závěry. Uvádí například, že muralisté některé motivy rozvádějí, zatímco jiné redukuje, neřekne ale proč, k čemu taková praxe např. v kontextu nové národní politiky sloužila. Nakonec konstatuje, že v tuzemsku „převládají stereotypy a schémata, která jsou neustále opakována“. To je jistě pravda, otázkou ale je, jaké stereotypy a schémata daná práce odhaluje? Navíc, když vezmeme v úvahu, že se například při interpretaci předkolumbovských božstev téměř výhradně opírá o dílo K. Klápšťové a Č. Krátkého, které je antikvané, popularizační, syntetizující povahy a nezakládá se na vlastním výzkumu. Právě taková praxe totiž vede k onomu autorkou proklamovanému opakování stereotypů a schémat.

Spolupráce se školitelem

Vyplňuje pouze vedoucí práce. Zhodnoťte kvalitu spolupráce se studentem/kou, jeho komunikaci v průběhu psaní práce a odevzdání.

Kvalita spolupráce se školitelem	
Četnost komunikace a odevzdání práce	

Středisko ibero-amerických studií
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

Tel.: (+420) 221 619 514

ibero@ff.cuni.cz
http://
www.ff.cuni.cz/fakulta/katedry-
a-ustavy/stredisko-ibero-
americkych-studii/
josef.opatrnny@ff.cuni.cz

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Středisko ibero-amerických studií

Stručné hodnocení:

Při pravidelných konzultacích, které by kterýkoli pracovník SIAS rád poskytl, by se přitom dalo vyvarovat mnoha zbytečných chyb.

Celkové hodnocení:

Zhodnoťte písemně práci v rozsahu nejméně 500 znaků.

Předložená práce je po formální stránce dobře zvládnuta. Až na drobné chyby a překlepy vyhovuje základním formálním požadavkům kladeným na kvalifikační práce. Značně problematická je však po stránce obsahové a požadavkům kladeným na vědecké práce v současnosti, jako je ověřitelnost a práce se zdroji. Téma práce je inovativní a nabízí bohaté možnosti, které autorka nevyužila. Práce, kterou předkládá, je kompilativní, až příliš často vychází jen z jednoho zdroje, autorka zdroje informací neověřuje, neporovnává, vlastní analýza pak nevychází z práce s prameny a definování vlastního analytického teoretického rámce a pojmového aparátu, ale ze sekundární literatury a zůstává tak na povrchu. Za zásadní problém považuji však u této kvalifikační práce práci se zdroji viz výše. Z těchto důvodů navrhuji hodnocení práce za 3-4, práci však doporučuji k obhajobě.

Navržená známka:

Datum:

Podpis: